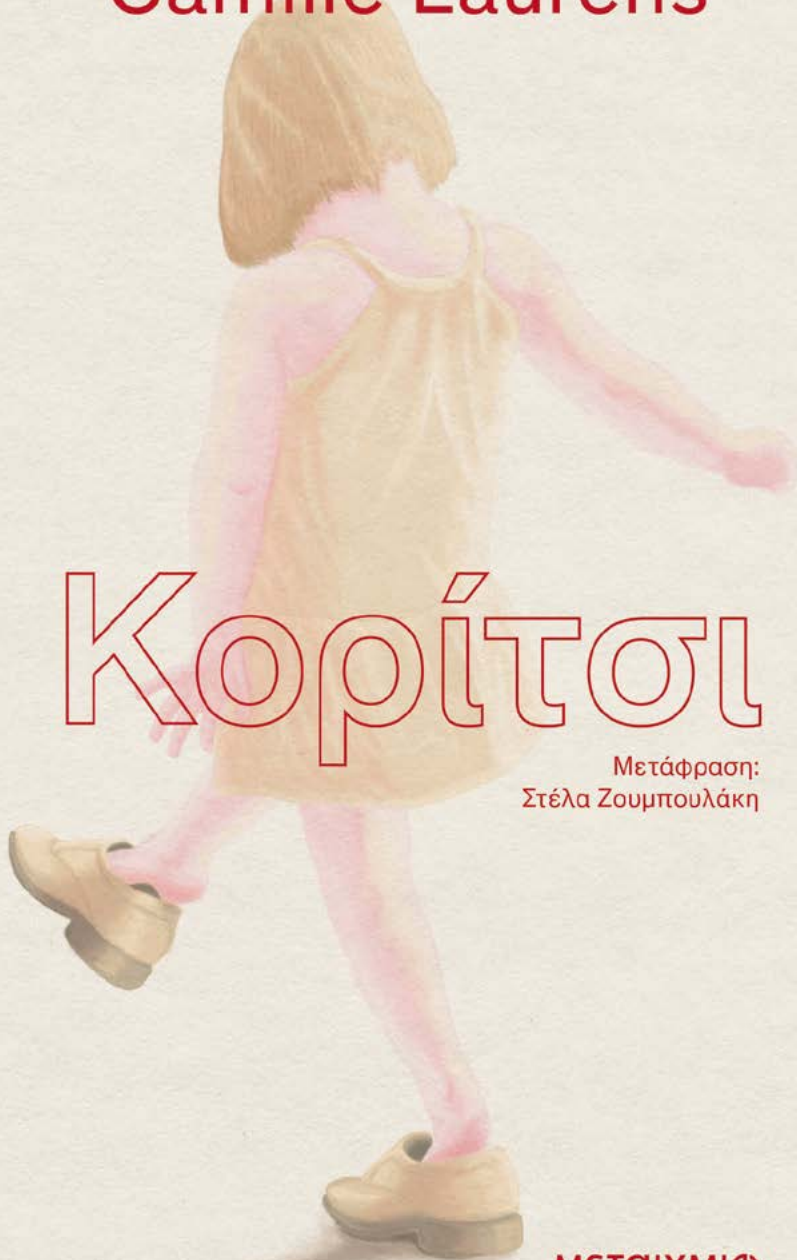


Camille Laurens



Κορίτσι

Μετάφραση:
Στέλα Ζουμπουλάκη

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Μια διορατική ματιά σε θέματα φύλου, τάξης, εξουσίας αλλά και ομορφιάς. Συναρπαστικό. *The New Yorker*

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Λογοτεχνία

Πρώτη έκδοση Φεβρουάριος 2024

Τίτλος πρωτοτύπου *Camille Laurens, Fille*, Éditions Gallimard,
Παρίσι 2020

Επιμέλεια – Διόρθωση τυπογραφικών δοκιμίων Στέλα Αλισάνογλου
Σχεδιασμός εξωφύλλου The Brood

© 2020, Éditions Gallimard, Paris

© 2021, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 978-618-03-2851-6

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 82851

Κ.Ε.Π. 5290, κ.π. 19185

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα,
τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562
metaixmio.gr • metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση:

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα,
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα,
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562
Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα,
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

Camille Laurens

ΚΟΡΙΤΣΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Στέλα Ζουμπουλάκη

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

I

1

«**Ε**ίναι κορίτσι».
Αρχίζει με μια λέξη, όπως το φως ή όπως το σκοτάδι. Η γέννησή σου μοιάζει με τη δημιουργία του κόσμου, υπάρχει ο ουρανός και υπάρχει και η γη, μια λέξη κόβει στα δύο τον χώρο, χωρίζει το πλήθος, τέμνει τον χρόνο. Δεν την προφέρει όμως ο Θεός, καλύτερα να το μάθεις αμέσως αυτό, είναι η Κατρίν Μπερνάρ, μαία στην κλινική Σαιντ-Αγκάτ, όπου το ρολόι στον τοίχο δείχνει πέντε και τέταρτο. Δεν την έχει προετοιμάσει αυτή την ανακοίνωση, δεν επιθυμούσε ούτε αποφάσισε τίποτα, η γνώμη της ελάχιστα μετράει, μια καλόγρια είναι στο κάτω κάτω, το αποτέλεσμα όμως είναι το ίδιο: το λέει, σε ονοματίζει ξεγεννώντας σε, αυτή η νύμφη του Κυρίου, με τον αψεγάδιαστο κεφαλόδεσμό της,

ανακοινώνει την ετυμηγορία της, σε φέρνει στον κόσμο καθορίζοντάς σε. Γεννιέσαι από μία λέξη, σαν από ένα τριαντάφυλλο, εκκολάπτεσαι μέσω της γλώσσας. Δεν είσαι τίποτα ακόμη, ούτε καν υποκείμενο καλά καλά, πασχίζεις να υπάρξεις· δεν μπορείς ακόμη να πεις «εγώ είμαι», κανείς δεν λέει «εκείνη είναι», ούτε καν στο παρελθόν, «και το κορίτσι ήταν», ούτε με αόριστο άρθρο, «και ένα κορίτσι ήταν», αυτό είναι κάτι που δεν το λέει κανείς. Δεν είσαι αόριστη, το αντίθετο· α, όχι, δεν γεννήθηκες αόριστη, υπάρχει ήδη μια θηλυκή κατάληξη, βλέπεις, μια βουβή θηλυκή κατάληξη, πράγματι, αλλά αυτή η κατάληξη μιλάει. Είσαι αναμφισβήτητα ένα αντικείμενο. Τα γεγονότα μιλούν για σένα. Γεννήθηκε κορίτσι. Να το, ειπώθηκε, αντηχεί στον χώρο – λευκό δωμάτιο, ένα μπουκάλι νερό, στενό κρεβάτι, ο Εσταυρωμένος. Η γέννησή σου είναι ένα αίνιγμα από τα πιο συνηθισμένα. Γεννήθηκες σχεδόν τίποτα, τόσο απλά. Δημιουργείται ένα σχίσμα, αλλά πού; Υπάρχει βράδυ και υπάρχει και πρωί. Το ένα διαδέχεται το άλλο, το ένα γίνεται το άλλο. Εσύ όχι. Εσύ δεν μπορείς να μεταβληθείς. Έτσι είναι. Είναι πια αργά για να σκύψουν οι νεράιδες πάνω από το λίκνο σου. Η «λειτουργία έχει τελεστεί». Εισέρχεσαι σε αυτόν τον κόσμο με το κεφάλι, και η ζωή σου, που μόλις ξεκινά, αφήνεται στην ατμόσφαιρα, ελεύ-

θερη, τρόπος του λέγειν, καθώς μέρα και νύχτα, βράδυ και πρωί, δεν θα υπάρχει πια κάτι άλλο πέρα από αυτό που είσαι. Φωνάζεις, ουρλιάζεις, η αλήθεια είναι κρύα και γεμίζει τα πνευμόνια σου, η ομοιοκαταληξία είναι γένους θηλυκού, φωνάζει και ξυπνά μέσα σου το άγριο συναίσθημα του αποχωρισμού, μπορείς να νιώσεις πως κάτι κόβεται στα δύο, αυτό είναι όλο, είναι δύο, υπάρχει μια τομή, είναι μια τομή. Η γέννησή σου σε χωρίζει από τη μητέρα σου, που είναι επίσης κορίτσι, αυτό είναι γνωστό, και την ίδια στιγμή απ' όλη την ανθρωπότητα, που δεν ταξινομείται ως κορίτσι. Η αντίθετη λέξη δεν προφέρεται, επίτηδες, αιωρείται όμως στην ατμόσφαιρα του δωματίου, η αντίθετη λέξη δημιουργεί στην ατμόσφαιρα κάτι σαν καλούπι, ένα έμβρυο, ένα νεογνό, ένα μωρό, μέχρι εκεί το γένος ήταν με το μέρος σου. Λίγα δευτερόλεπτα πριν, εκείνη ή εκείνος, όλα ήταν ακόμη πιθανά, το τοπίο της γραμματικής ήταν ακόμη στη σφαίρα του ονειρου, τώρα όμως σου έχουν κόψει τα φτερά (τι άλλο;), είσαι πιο μόνη κι από τον Ροβινσόνα, κι ωστόσο είναι γεγονός, ο κύβος ερρίφθη μαζί με τον πλακούντα, ο Θεός, αγόρι εκ γενετής, λένε, πατέρας ενός γιου, έτσι πιστεύουν, ο Θεός είναι ένα παιδί που παίζει ζάρια: είναι κορίτσι.

«Είναι κορίτσι».

Η φωνή που ορίζει την αρχή σου δεν έχει κάποια διακύμανση πέρα από κείνη που δημιουργεί την αίσθηση πως τα πράγματα πήγαν καλά. Η Κατρίν Μπερνάρ, όταν είναι εκτός υπηρεσίας, το ρίχνει λίγο έξω, μέχρι στιγμής όμως αυτό δεν έχει επηρεάσει το αποτέλεσμα της δουλειάς της. Βοήθησε πολλές γυναίκες να γίνουν μητέρες, ω ναι, έβγαλε από τα σπλάχνα τους κι έφερε στον κόσμο πολλούς καρπούς. Ακόμα κι αν σκαλίζαμε λίγο παραπάνω δεν θα βρίσκαμε καμία προτίμηση – μια αμφιθυμία, το πολύ: το νεογέννητο αγόρι της θυμίζει πάντοτε τον Ιησού στη φάτνη, τον ιερό χαρακτήρα της δουλειάς της και της Γέννησης. Τα κορίτσια όμως της είναι λιγότερο άγνωστα, τα πλένει και τα καθαρίζει πιο εύκολα. Όταν το σκέφτεται, συνειδητοποιεί πως περνάει μεγάλο μέρος του χρόνου της πασπατεύοντας γεννητικά όργανα. Αυτά των αγοριών δείχνουν τεράστια σε σχέση με το υπόλοιπο σώμα τους, πρησμένα από τις ορμόνες, δεν φαίνονται παρά μόνο αυτά. Των κοριτσιών, πιο διακριτικά, την κάνουν να ντρέπεται λιγότερο, όσο χαζό κι αν ακούγεται αυτό. Κύριε, συγχώρησε τις σκέψεις μου.

«Είναι κορίτσι».

Στο άκουσμα της φράσης της αδελφής Κατρίν, οι

γονείς σου, οι παραλήπτες, οι υπεύθυνοι επίσης, οι γεννήτορες κοριτσιών, αυτοί που προκαλούν μπελάδες – εκείνος, εκείνη, την κρίσιμη στιγμή, ποιος δεν κατάφερε να δώσει τι; Τώρα όμως δεν προέχει αυτή η ερώτηση, ακόμα και αν αργότερα μπορούν να κατηγορούν ο ένας τον άλλον για να επικυρώσουν την απογοήτευσή τους, «να αποτινάξουν τις ευθύνες τους». Δέχονται το νέο. Περιμένοντάς το, περιμένοντάς σε, δεν ήξεραν τίποτα. Δεν σε είχαν δει να διαρρηγγύνεις το σκοτάδι της μήτρας και να αναδεύεις με τα χέρια σου τον ρευστό αέρα σε κάποια φωτεινή οθόνη που τη μελετά μια λευκή μπλούζα, την οποία θα παρακολουθούσαν χωρίς να την αφήνουν στιγμή από τα μάτια τους, περιμένοντας με αγωνία την αποφασιστική φράση που την περιβάλλει η αμφιβολία (η επαγγελματική συνείδηση), συγκινημένοι από τη γεμάτη οικειότητα ερμηνεία (για να κουνιέται τόσο, πρέπει να 'ναι...) – κρέμονται από την εκφώνηση του χρησμού, από την πιθανή αλήθεια του, όχι το «Είναι κορίτσι» αλλά το συνετό του ισοδύναμο, το πλησιέστερο συνώνυμό του: «Δεν βλέπω τίποτα». Δεν τους έχουν ενημερώσει ότι δεν έχεις τους συγκεκριμένους σχηματισμούς στο σημείο όπου αυτοί σχηματίζονται. «Δεν βλέπω τίποτα» δηλαδή: «Είναι κορίτσι...». Πάμε παρακάτω, δεν υπάρχει τίποτα να δείτε, είναι κορίτσι. Οι γονείς σου δεν περίμεναν

ούτε άκουσαν παρόμοιες ανακοινώσεις, γιατί εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν εξειδικευμένα μηχανήματα. Είμαστε στο 1959. Πάνω που είχαμε αρχίσει να συλλαμβάνουμε την ιδέα του υπερηχογραφήματος που δείχνει το πολύτιμο γενετήσιο ανδρικό μόριο –ή την απουσία του– να μετατρέπεται σε πίξελ ορατά διά γυμνού οφθαλμού: η τεχνολογία δεν καταγράφει ακόμη τα πηχτά κύματα των επιθυμιών και των απογοητεύσεων, καμία εικόνα δεν αιχμαλωτίζει τους κολυμβητές του αμνιακού υγρού, επομένως μπορείς να κάνεις ό,τι θες, να κινείς γη και ουρανό με τις κλοτσιές σου, η αγωνία παραμένει αμείωτη μέχρι το τέλος, μάταια κουνάς τα δαχτυλάκια των ποδιών σου, παρ' όλες τις προβλέψεις κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης: δεν έχεις ναυτίες, είναι αγόρι, έχεις τάση για εμετό, είναι κορίτσι· ανεβασμένη λίμπιντο, είναι αγόρι, πεσμένη επιθυμία είναι κορίτσι. Όρεξη για αλμυρά, όρεξη για ζάχαρη; Τα κορίτσια είναι λαίμαργα, γνωστό. Στρογγυλή κοιλιά, όμορφο αγοράκι, μυτερή κοιλιά, δεν έχει τσουτσουνάκι («Φφ» ξεφυσά ο παππούς σου, που ξεγέλασε τους All Blacks,* το 1925, σε κατάμεστο γήπεδο). Υπάρχουν και πιο κρυ-

* Εθνική ομάδα ράγκμπι της Ν. Ζηλανδίας. Το 1925 οι All Blacks νίκησαν την ομάδα της Γαλλίας σε αγώνα που διεξήχθη στην Τουλούζ. (Σ.τ.Ε.)

φές υποθέσεις, που επαναλαμβάνονται ψιθυριστά από ετοιμόγεννη σε ετοιμόγεννη, ανάμεσα στις βαθιές αναπνοές τους: αν το φχαριστηθήκατε την ώρα της σύλληψης, θα είναι αγόρι, αν δεν αισθάνθηκες τίποτα, περιμένεις κορίτσι. Η μητέρα σου είναι ανήσυχη.

Και επίσης, είναι νέο επειδή δεν είσαι το πρώτο. Δεν τους ανακοίνωσαν απλώς ένα κορίτσι, αλλά ακόμα ένα κορίτσι. Ένα δεύτερο κορίτσι – δεύτερο και τελευταίο νομίζουν, δεν προβλέπουν τη συνέχεια (κάνουν λάθος). Δεν είσαι μόνο κορίτσι, είσαι πάλι κορίτσι. Διαδέχεσαι ένα κορίτσι. Η αδερφή σου (θα το μάθεις σύντομα), η αδερφή σου έχει γεννηθεί πριν από σένα – εσύ είσαι εκείνη που, με τη γέννησή σου, την ονομάζεις αδερφή, εσύ είσαι εκείνη που σας βαφτίζεις και τις δύο με αυτό το άλλο όνομα, πέρα από το κορίτσι, με αυτό το κοινό όνομα των αδερφών (εκείνη δεν θέλει, ούτε εσένα ούτε κανέναν). Τη μεγαλύτερη αδερφή σου, με τη χάρη του Θεού, την αφήσαμε να έρθει χωρίς να διστάσουμε καθόλου. Την ονομάσαμε όμως Κλωντ, για να πούμε στον Θεό (στον οποίο δεν πιστεύουμε) ότι εντάξει, περιμέναμε, φανταζόμασταν, ελπίζαμε... Εσύ όμως, το δεύτερο, μπερδεύεις τα πράγματα. «Είναι ακόμα ένα κορίτσι»: μια είδηση που φέρνει απογοήτευση. Δεν σε περιμέναμε. Η αδερ-

φή σου δεν ήταν η επιλογή του βασιλιά, αλλά ούτε κι εσύ είσαι η επιλογή της βασίλισσας. Δεν είσαι πριγκίπισσα.

Ο πατέρας σου όμως μπήκε στον κόπο να έρθει. Ανυπόμονος, είναι παρών στη γέννησή σου. Αυτό δεν είναι κάτι που συνέβαινε τότε, δέκα χρόνια πριν από τον Μάη του '68· οι πατεράδες μένουν μακριά από το διεσταλμένο φύλο των γυναικών, από τον πόνο που τις διαπερνά μέσα σε μια μυρωδιά από σκατά και αίμα, από τα ουρλιαχτά τους που μοιάζουν μ' εκείνα ζώου που ξεψυχά. Δεν θα μπορέσουν να το ξεπεράσουν, λένε, το να βλέπουν θα τους καθιστούσε αδύναμους. Οι άντρες προστατεύονται από την αποτυχία και τα ζευγάρια από την αηδία του ενός για τον άλλον. Για τον πατέρα σου όμως έγινε μια εξαίρεση, κρίθηκε πως ήταν αρκετά δυνατός για να παραμείνει στην αίθουσα τοκετού· εξάλλου ήταν του επαγγέλματος, δηλαδή περίπου: είναι οδοντίατρος. Συνηθισμένος και αυτός στις διαστολές και τα ανοίγματα, δεν τον τρομοκρατούν οι αιματώδεις βλέννες. Συνηθισμένος στα πρησμένα ούλα, δεν κινδυνεύει από την απειλή ενός πρωτοκόπου κόλπου. Αποκλείεται να πέσει λιπόθυμος, ευνουχισμένος μια ζωή από το τρομακτικό θέαμα. Κάθε μέρα... Μα όχι, περίμενε... Δεν είναι ο πατέρας σου που είναι οδοντίατρος, τι ανοησίες, είναι

ο δόκτωρ Γκαλιό, που πριν από λίγο τον πέτυχε στον διάδρομο, μέσα σ' ένα σύννεφο καπνού δίπλα στην αίθουσα που χρησιμοποιούσαν οι μαίες: θα είναι ο οδοντίατρός σου όταν θα αποκτήσεις δόντια, και ο γιος που ετοιμάζεται να κρατήσει στα χέρια του χωρίς καν να σβήνει το τσιγάρο του θα είναι μαζί σου στην τρίτη και την τετάρτη δημοτικού – ο Ζερόμ Γκαλιό, ο μικρός ηλίθιος που γεννήθηκε την ίδια μέρα με σένα, κάτι σαν δίδυμός σου, ο οποίος με τα φτηνά αστεία του θα επαληθεύσει την έκφραση «το αντίθετο φύλο», αποδεικνύοντας πόσο αντίθετο είναι, για την ώρα όμως είναι ένα τρόπαιο που περιφέρουν οι γονείς του στην κλινική Σαιντ-Αγκάτ της Ρουέν, σε περνάει μόνο ένα τέταρτο της ώρας και λίγα εκατοστά του μέτρου. Όχι, εσένα ο πατέρας σου είναι γενικός γιατρός στην οδό Ζαν ντ' Αρκ, και έχει ήδη σκεφτεί το όνομά σου: Ζαν-Ματιέ. Ζαν όπως λένε τον πατέρα του και Ματιέ όπως τον ίδιο, τιμή στους άντρες της οικογένειας και στα πιο όμορφα Ευαγγέλια, του Ιωάννη και του Ματθαίου, όπως πιστεύουν οι προτεστάντες. Τον ειδοποίησαν στο ιατρείο του ότι έφτανε η ώρα, άφησε τα πάντα και ήρθε τρέχοντας και μετά ξανάφυγε, και ξανάρθε στις πέντε τα ξημερώματα, ο αέρας της νύχτας μυρίζει χρωμόσωμα XY, αυτή τη φορά είναι σίγουρο, είναι αγόρι, το νιώθει, θα έρθει. Χαιρέτησε τον δό-

κτορα Γκαλιό περνώντας, «Συγχαρητήρια», και όρμησε στην αίθουσα τοκετού την ώρα που εσύ έβγαινες από την άβυσσο. Η αδελφή Κατρίν δεν εκτιμά ιδιαίτερα αυτή την εισβολή, κάνει μια κυματιστή κίνηση με την ποδιά της λες και την τσάκωσαν γυμνή, μόλις που προλαβαίνει να δει το κεφάλι σου πριν τον στείλει δίπλα στην εξαντλημένη μητέρα σου που δεν ξέρει, όχι ζήλιες, είναι και πιο κόσμιο. Αν κρίνουμε από τις λίγες τρίχες που είναι κολλημένες στη βάση του κεφαλιού σου, είσαι αρσενικού φύλου, είναι βέβαιο, μπορούμε ακόμα να πούμε χωρίς να πέσουμε έξω πως είσαι σαν πενήντα χρονών, η απώλεια μαλλιών επιταχύνεται, δεν σου μένει και πολύς καιρός μέχρι να караφλιάσεις: ο πατέρας σου κάνει αστεία, αλλά κανείς δεν γελά, η μητέρα σου υποφέρει και νιώθει χαμένη, ο καρπός της κοιλίας της την ξεσκίζει, είχε ξεχάσει αυτόν τον ζώδη πόνο, δεν θα σου πει ποτέ ούτε λέξη, επειδή ο σωματικός πόνος χάνεται από τη μνήμη του κορμιού της πολύ πιο εύκολα απ' ό,τι η χαρά, αυτό είναι σίγουρο, η φύση σοφά εποίησε, και σύντομα θα μάθεις τα πάντα για τον υπέρτατο πόνο του να γεννιέσαι κορίτσι. Όρθιος δίπλα στο κρεβάτι, ο πατέρας σου κρατά απρόθυμα τη μάσκα στη μύτη της μητέρας σου, που έχει ανάγκη από οξυγόνο και τρυφερότητα, ενώ στρέφει το κεφάλι

της προς την αδελφή Κατρίν, που είναι απορροφημένη σε μια νέα ζωή που προσπαθεί να έρθει στον κόσμο, «έλα, σπρώξε, έλα, αναπνοή», φου, φου, πάμε πάλι, συνεχίζουμε, να και οι ώμοι, πόσα παιδιά έχει γεννήσει με τα λόγια; Η γέννηση είναι κοντά, ο πατέρας σου κρατά την ανάσα του όσο περιμένει αυτό που δεν έχει ακόμη γεννηθεί, ξαφνικά χάνει την πίστη του, σφίγγεται, του κόβεται η ανάσα σαν να βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού. «Τι είναι;» ρωτά η μητέρα σου ανάμεσα σε δυο ανάσες, δεν ξέρουμε ακόμη, άλλη μια τελευταία σπρωξιά, δεν είναι και όλα ρόδινα, κι όμως να το, ο πατέρας σου καταρρέει, στ' αλήθεια πίστεψε ποτέ κάτι διαφορετικό; Τι είναι; Είναι μια χαμένη ευκαιρία.

Σε ακουμπάνε στην κοιλιά της μητέρας σου, κούκου, κάνει ο πατέρας σου στη θέα του αδιαμφισβήτητου αιδοίου. Κλαις. Μηχανικά, κάνει πως χαμογελάει, και μετά απομακρύνεται. Δεν κλαψουρίζεις, ουρλιάζεις, τσιρίζεις, τι πνευμόνια, τι παράξενο, δεν θα μπορούσε κανείς να καταλάβει τη διαφορά μόνο από τον ήχο. Δυνατή φωνή, τρία εννιακόσια, πενήντα δύο εκατοστά: κι ήμασταν τόσο κοντά. Ο πατέρας σου βγαίνει από το δωμάτιο. Όλα του φαίνονται εξαντλητικά, ξαφνικά νιώθει άδειος, γυρνάει να κοιμηθεί – ο λώρος, το πρώτο

τάισμα, το πρώτο μπάνιο, δεν σημαίνουν και πολλά για κείνον, σε τέσσερις ώρες θα πρέπει να αρχίσει ξανά να δέχεται. Να τηλεφωνήσει στην οικογένεια στην Αρντές, καθαρίζοντας λίγο τη φωνή του που έχει βραχνιάσει. «Είναι κορίτσι... ναι, ναι, κι αυτό καλό είναι». Κορίτσι. Να, το είπε, είναι γεγονός. Η σαμπάνια θα παραμείνει στο αυτοκίνητο. Αν ήταν αγόρι, θα είχε μείνει για το πρώτο μπάνιο, για να χαρεί βλέποντας τα πολύτιμα σημεία του σώματος να επιπλέουν. Τώρα που είναι κορίτσι... Τίποτα να δεις. Δεν είναι πως νιώθει δυστυχισμένος, όχι. Απλώς κάτι λείπει από την ευτυχία του, αυτό είναι όλο. Πάει τοίχο τοίχο για ν' αποφύγει τον δόκτορα Γκαλιό, αλλά πέφτει πάνω του στην είσοδο του πάρκινγκ. «Λοιπόν; — Είναι κορίτσι. — Α! Καλό είναι κι αυτό».

«Είναι κορίτσι».

Αν το καλοσκεφτείς, ίσως δεν είναι στ' αλήθεια η πρώτη φράση που ακούς – γιατί την ακούς, δεν χωρά αμφιβολία: δεν ξέρουμε με ακρίβεια τι βλέπουν τα μωρά όταν γεννιούνται, αν μοιάζουν πιο πολύ με τυφλούς ή με μύωπες, στην αρχή, αλλά κανείς δεν υπέθεσε ποτέ πως είναι κουφά. Λένε μάλιστα πως ακούνε ήχους ακόμα και μέσα από τη μήτρα, αρκετούς μήνες προτού έρθουν στον κόσμο,

πως μέσα από το κελάρυσμα και το βουητό του αμνιακού υγρού διακρίνουν τη φωνή της μητέρας τους ή την αντήχησή της, τα μικρά χτυπήματα που κάνει ο πατέρας στην κοιλιά, όταν αυτός είναι εκεί, ακόμα και τη μουσική που παίζει δυνατά. Στην περίπτωση σου, ο πατέρας σου σίγουρα δεν προσπάθησε να σου πιάσει κουβέντα πριν από τη γέννησή σου, δεν συνηθίζει να μιλάει σε αγνώστους. Και είναι μάλλον απίθανο να άκουσες καντάτες του Μπαχ ή σονάτες του Μότσαρτ, καθώς ακούει μουσική αργά το βράδυ, σε ώρες δηλαδή που μια έγκυος πρέπει ήδη να κοιμάται. Από την άλλη, το πρωί και το απόγευμα, τις ώρες που ο πατέρας σου δεν είναι εκεί, η μητέρα σου ακούει ξανά και ξανά τις επιτυχίες της χρονιάς, «Only you» από τους Platters, *You're my dream come true, my one and only you*, αφού μόλις αγόρασε το 45άρι, την πρώτη μέρα της κυκλοφορίας του. Ή ακούει την Ντόρις Ντέι στο «*Qué será, será, whatever will be, will be...*». Ίσως έτσι, πριν από την εναρκτήρια φράση, στη διάρκεια της πολύγλωσσης κυκλοφορίας, να έπιασες ψήγματα αγγλικών που ακούγονται σαν από το πηγάδι, τα οποία αργότερα θα τα μεταφράζεις, όταν αυτό θα γίνει το επάγγελμά σου, «Είσαι το όνειρό μου που γίνεται πραγματικότητα», και πιθανώς και μερικές λέξεις ισπανικών θα φτάσουν πνιχτά σε σένα, σαν να ακού-

γονται μέσα από ακουστικά, «Θα συμβεί αυτό που πρέπει να συμβεί (δεν αποφασίζουμε εμείς για το μέλλον)», οι τελευταίες φράσεις ταιριάζουν καλύτερα από τις πρώτες στο χαρμόσυνο γεγονός, γιατί αναμφισβήτητα αυτό που συμβαίνει, στην πραγματικότητα, είναι απλώς εσύ, δηλαδή δεν είσαι μόνο εσύ. Στους έξι πρώτους μήνες της ανάπτυξής σου και να σε λοιπόν όλη αυτιά, έτοιμη ν' ακούσεις, στην αρχή τα ρεφρέν της μελλοντικής ύπαρξής σου, και μετά, ακριβώς πριν βγεις στον έξω κόσμο, τόσο το πλατς από ένα βότσαλο που ρίχνουν λοξά στη σχετικά γαλήνια επιφάνεια της σιγής («Είναι κορίτσι») όσο και το πώς αναπηδάει από φωνή σε φωνή («Καλό είναι κι αυτό», «Την επόμενη φορά», «Τα κορίτσια είναι πιο εύκολα», «Δεν έχετε παρά να συνεχίσετε να προσπαθείτε»).

Σε φασκιώνουν με ένα λευκό φορμάκι που σου έφερε η γιαγιά σου η οποία δεν ήθελε να προκαλέσει τη μοίρα. Ξέρεις το ανέκδοτο για τα δυο μωρά στο μαιευτήριο; «Είναι δυο μωρά που μόλις έχουν γεννηθεί, είναι ξαπλωμένα το ένα δίπλα στο άλλο στην αίθουσα νεογνών. Το πρώτο λέει στο άλλο: “Τι είσαι; Αγόρι ή κορίτσι; — Δεν ξέρω, απαντάει το άλλο — Περίμενε” λέει το πρώτο σκύβοντας προς την κούνια του. Σηκώνει την κουβέρτα, κοιτάζει από κάτω και

του λέει: “Είσαι αγόρι — Πώς το ξέρεις; ρωτά το άλλο. — Ε, φοράς μπλε καλτσάκια”». Μ’ εσένα ήταν προσεκτικοί, αντιστάθηκαν στον πειρασμό να πλέξουν γαλάζια ρουχαλάκια, απέφυγαν να βάψουν τους τοίχους στις αποχρώσεις του μπλε, κρατήθηκαν και δεν κόλλησαν στους τοίχους του έτοιμου δωματίου μπορντούρα σε σκούρο μπλε χρώμα. Κράτει με το γαλάζιο. Δεν μετράνε τα κοτοπουλάκια πριν σκάσουν τα αυγά. Αλλά ούτε και το γεμίσανε με ροζ, σομόν και κουφετί, απέφυγαν ακόμα και τα μπεζ, προτιμώντας ένα καθαρό λευκό, το χρώμα του παρθένου χιονιού πάνω στο οποίο η μοίρα και τα χρωμοσώματα θα ρίξουν κόκκινο (αίμα) ή μπλε (του βασιλιά): η φύση και όχι τα όνειρά μας γράφει την ιστορία. Τα δώρα της γέννας θα διώξουν τους ενδοιασμούς. Λαγουδάκια, κουδουνίστρες, σκουφάκια, πετσέτες, θα έχεις μια ροζ ζωή – ροζ σαν το φόρεμα της Γκρέις Κέλυ που έχουν αντιγράψει τόσες γυναίκες απ’ όταν παντρεύτηκε τον πρίγκιπά της. Ακόμα και οι παραμάνες που συγκρατούν τα ρουχαλάκια σου θα είναι ροζ – ναι, γεννιέσαι την ιστορική στιγμή της μετάβασης από τις υφασμάτινες πάνες που πλένονται στις πάνες μίας χρήσης· αυτό δεν σε κάνει νεότερη, το ξέρω. Και δεν βοηθά και τη μητέρα σου, σκέψου. Αυτά τα λευκά ρουχαλάκια, όσο περιμέναμε, πράγματι δεν ήταν και τόσο καλή

ιδέα. Καθώς η γιαγιά σου έχει πλέξει αρκετά για τους πρώτους έξι μήνες, φορμάκια, ζιπουνάκια, κουβερτάκια, ζακετάκια, καλτσάκια, όλα στο ουδέτερο λευκό, στους περαστικούς στον δρόμο, στους γείτονες της πολυκατοικίας, στους ασθενείς του συζύγου της που ρωτούν με ενδιαφέρον, χωρίς ιδιαίτερο λόγο, «Τι είναι;» ή «Πώς το λένε;», η μητέρα σου δεν παύει να απαντά: «Είναι κορίτσι» ή ακόμα (το κερασάκι στην τούρτα) και να διαψεύδει τους έκπληκτους με το ασυνήθιστο μέγεθός σου: «Όχι, όχι, σας διαβεβαιώ, είναι κορίτσι».

Ο πατέρας σου πηγαίνει το πρωί στο ληξιαρχείο για να δηλώσει τη γέννησή σου, τη μη γέννηση γιου. Μπροστά στον υπάλληλο, δεν θυμάται το όνομα που είχαμε διαλέξει, αν κατά κακή τύχη, αν ο μη γένοιτο, αν παρ' ελπίδα... Μα ποιο ήταν επιτέλους; Ζυλιέτ, όπως η νονά σου; Όχι, όχι, δεν γίνεται, Ζυλιέτ είναι το άλλο μισό του Ρωμαίου, τέλος πάντων, η απόφυσή του, αν μπορούμε να πούμε κάτι τέτοιο, εκείνη δεν έχει απόφυση, χα χα! Ζυλιέτ, το σημείο μηδέν του φύλου, είναι η αναμονή για εκείνο που δεν είναι, για εκείνο που δεν έχει, είναι η ισόβια θηλυκή κατάληξη, είναι κοριτσάκι, είναι γατάκι, είναι μουνί, Ζυλί που γίνεται Ζυλιέτ, το χαϊδευτικό ενός κοριτσιού, το κοριτσάκι που μαραζώνει στο μπαλκόνι, η ταπεινή ρίμα του πικραμένου

ποιητή – Ρωμαίος, ο ήρωας που λάμπει διά της απουσίας του. Πρέπει να πούμε πως ο πατέρας σου λέγεται Μπαρρακέ* – με δύο ρ, το διευκρινίζει πάντα, φτιάχνει ζευγάρι. Ένα ασυνήθιστο όνομα που, όπως ακούγεται, ταιριάζει πολύ σ' έναν μωώδη, στιβαρό, όμορφο τύπο. Ζαν-Ματιέ Μπαρρακέ, αυτό είναι πατρώνυμο, το είδος ονόματος που σε κάνει γιο. Όσο γι' αυτό... Αλλά, δεδομένων των συνθηκών, η ονοματολογία δεν είναι και το καλύτερό του – και παρεμπιπτόντως δεν πρόκειται να διευκολύνει ούτε τη δική σου ζωή. Επομένως; Ναταλί; Ανί; Σοφί – το βαλς των αποσιωπημένων καταλήξεων,** το τανγκό των βουβών. Μαρτίν; (Πες άλλο ένα!) Ζανίν; Χμμ. Ζοζέτ; Όχι (ουφ!). Είναι εντελώς πελαγωμένος. Και επιτέλους θυμάται μια ταινία που είχε δει στο σινεμά, *Ο πρίγκιπας και η χορεύτρια*, με τη Μέριλιν Μονρόε και τον Λώρενς Ολίβιε. Η χορεύτρια ήταν η Μέριλιν Μονρόε. Μέριλιν, λοιπόν; Μήπως Μαριλίν, για να ακούγεται πιο γαλλικό; Μαριλίν. Δεν είναι κακό... Αν όμως είσαι άσχημη μεγαλώνοντας; Αν δεν φουσκώσουν αυτά που

* Λογοπαίγνιο με το ομόηχο *baraqu * που σημαίνει μωώδης, σωματώδης, με μεγάλες πλάτες.

** Τα γαλλικά θηλυκά ονόματα που αναφέρονται εδώ καταλήγουν σε ένα βουβό –e που δεν προφέρεται. (Σ.τ.Μ.)

χρειάζεται για να γεμίσεις τη χούφτα ενός τίμιου ανθρώπου; Το Μέριλιν δεν είναι δώρο, είναι βάρος στους ώμους σου. Και στο στήθος και στους γλουτούς. (Άλλωστε Μέριλιν Μπαρρακέ... Εντάξει, είπαμε, ο πατέρας σου δεν είναι και εντελώς ηλίθιος.) Είναι όπως το Ζυλιέτ, σε άλλο ύφος: πολύ επιδεικτικό. Γιατί όχι Κάρμεν, εδώ που φτάσαμε;! Και τι θα 'λεγε η Σιμόν, η μητέρα σου; Θα ήταν σαν να αποκτούσε μια αντίπαλο στην κούνια. Από την άλλη, ο πρίγκιπας... «Το όνομα του παιδιού;» ξαναλέει ο υπάλληλος του ληξιαρχείου. Λώρενς Ολίβιε. Ο πατέρας σου του μοιάζει κιόλας, του το έχουν πει πολλές φορές (και στον Σον Κόνερι επίσης. Και στον Τάιρον Πάουερ, λίγο). Λώρενς Ολίβιε. Καστανός, όπως εκείνος. Γιος πάστορα, (αγγλικανού, αλλά τέλος πάντων...), εξαιρετικός ηθοποιός (έχει παίξει τον Ρωμαίο, ορίστε). Υποψίες πως είναι ομοφυλόφιλος; Ο πατέρας σου δεν δίνει σημασία, δεν ακούει τι λένε οι κακές οι γλώσσες. «Δωράνς» λέει. Δωράνς, από το λατινικό *laurus*, «καλυμμένος με δάφνες» (ο πατέρας σου δεν είναι γνώστης της ετυμολογίας, αλλά είναι γιατρός, γνωρίζει όλα τα φυτά με τη λατινική τους ονομασία). Θα γίνεις ένας Έλληνας αθλητής, ένας Ρωμαίος δικαστής, δαφνοστεφανωμένος. Θα είσαι ο Σπάρτακος, θα είσαι ο Ρωμαίος, θα είσαι ο Καίσαρας, ο Απόλλωνας, ο

Ναπολέοντας, αν χρειαστεί. Θα είσαι ένας πρίγκιπας, κορίτσι μου. Τουλάχιστον για τους Βρετανούς. Θα είσαι η Δωράνς, η αιωνίως δαφνοστεφανωμένη. (Ο πατέρας σου είναι διαλλακτικός την ημέρα της γέννησής σου. «Συμπεριληπτική γραφή; Τι είναι αυτή η ηλιθιότητα; θα σου πει σε εξήντα χρόνια. Η γυναίκα περιλαμβάνεται ήδη μέσα στον άντρα.»)

κορίτσι το:

1. Θηλυκό παιδί μικρής ηλικίας
2. πολύ νεαρή γυναίκα εφηβικής ηλικίας
3. νεαρή ερωτική σύντροφος κάποιου

Η Λωράνς Μπαρρακέ γεννήθηκε το 1959 σε μια μεσοαστική οικογένεια της Ρουέν. Από πολύ νωρίς κατάλαβε, μέσα από τη γλώσσα και τις νοθεσίες των γονιών της, ότι η θέση των κοριτσιών είναι κατώτερη της θέσης των αγοριών. Κι αυτό μοιάζει να επιβεβαιώνεται παντού, στο σχολείο, στη σχολή χορού, στη λογοτεχνία, οπουδήποτε η γλώσσα επιβάλλει την κυριαρχία του αρσενικού γένους. «Έχετε παιδιά» ρωτάνε τον πατέρα της. «Όχι, έχω δύο κορίτσια» απαντά εκείνος.

Και μετά, η Λωράνς θα γίνει κι εκείνη μητέρα. Να είσαι κορίτσι, να αποκτάς κορίτσι: Πώς γίνεται; Τι πρέπει να μεταδώσεις και τι να αφήσεις πίσω;

Η γραφή της Camille Laurens είναι αριστοτεχνική και αποτυπώνει, άλλοτε με χιούμορ και άλλοτε με συγκίνηση και τρυφερότητα, τις κοινωνικές αλλαγές αλλά και τη σημασία των λέξεων στη διαμόρφωση μιας ζωής. Ένα βαθιά προσωπικό και δυνατό μυθιστόρημα για το τι σημαίνει να είσαι κορίτσι, γυναίκα, μητέρα, σε έναν κόσμο που αντιμετώπιζει το θηλυκό ως κάτι υποδεέστερο.

ISBN:978-618-03-2851-6



9 786180 328516

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ.ΜΗΧ/ΣΗΣ 82851

metaixmio.gr



ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ
ΚΑΙ ΣΕ

e-book